

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

TRƯƠNG THỊ HIỀN

**QUẢN LÝ TÀI CHÍNH TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI
HỌC CÔNG LẬP TRỰC THUỘC BỘ GIÁO DỤC VÀ
ĐÀO TẠO TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ
HỒ CHÍ MINH TRONG ĐIỀU KIỆN TỰ CHỦ**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ KINH TẾ

Hà nội – 2017

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

TRƯỜNG THỊ HIỀN

**QUẢN LÝ TÀI CHÍNH TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI
HỌC CÔNG LẬP TRỰC THUỘC BỘ GIÁO DỤC VÀ
ĐÀO TẠO TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ
HỒ CHÍ MINH TRONG ĐIỀU KIỆN TỰ CHỦ**

Chuyên ngành: Tài chính – Ngân hàng

Mã số: 62.34.02.01

LUẬN ÁN TIÊN SỸ KINH TẾ

Người hướng dẫn Khoa học:

- 1. TS. Nguyễn Thị Lan**
- 2. PGS.TS Lê Văn Ái**

Hà Nội - 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan những nội dung trình bày trong luận án **“Quản lý tài chính tại các trường đại học công lập trực thuộc Bộ Giáo dục và Đào tạo trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh trong điều kiện tự chủ”** là kết quả tự nghiên cứu độc lập của riêng tôi. Các số liệu và trích dẫn trong luận án có nguồn gốc rõ ràng và trung thực. Tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm về nội dung và tính chính xác của các tài liệu trích dẫn.

Tác giả

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
MỤC LỤC	ii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC HÌNH, BẢNG, BIỂU ĐỒ.....	vi
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1. CƠ SỞ KHOA HỌC VỀ QUẢN LÝ TÀI CHÍNH TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG LẬP TRONG ĐIỀU KIỆN TỰ CHỦ	13
1.1. Quản lý tài chính trong các đơn vị sự nghiệp công lập	13
1.2. Quản lý tài chính tại các trường Đại học công lập.....	17
1.2.1. Khái niệm và đặc điểm quản lý tài chính tại các trường Đại học công lập.....	17
1.2.2. Nội dung quản lý tài chính trong các trường đại học công lập.....	20
1.2.2.1. Quản lý nguồn kinh phí.....	20
1.2.2.2. Quản lý các khoản chi	26
1.2.2.3. Quản lý phân phối kết quả hoạt động tài chính.....	29
1.2.2.4. Quản lý thu nhập tăng thêm của cán bộ viên chức.....	30
1.2.3. Nguyên tắc quản lý tài chính trong các trường Đại học công lập	30
1.2.4. Công cụ quản lý tài chính trong các trường Đại học công lập	34
1.2.4.1. Hệ thống chính sách, pháp luật của Nhà nước.....	34
1.2.4.2. Công cụ kế hoạch hóa.....	34
1.2.4.3. Quy chế chi tiêu nội bộ	37
1.2.4.4. Công tác hạch toán kế toán	37
1.2.4.5. Bộ máy cán bộ quản lý tài chính	38
1.2.4.6. Hệ thống kiểm soát tài chính nội bộ và kiểm toán.....	39
1.2.4.7. Sử dụng mô hình thẻ bảng điểm cân bằng (Balanced Scorecard) trong quản lý tài chính tại các trường ĐHCL.....	40
1.3. Quản lý tài chính trong điều kiện tự chủ tại các trường Đại học công lập	49
1.3.1. Tổng quan về tự chủ của các trường Đại học công lập	49
1.3.2. Cơ chế tự chủ tài chính và quản lý tài chính trong điều kiện tự chủ tại các trường Đại học công lập.....	50
1.3.2.1. Sự cần thiết thực hiện cơ chế tự chủ tài chính trong các trường Đại học công lập. 50	
1.3.2.2. Quản lý tài chính trong điều kiện tự chủ tại các trường Đại học công lập.....	54
1.3.2.3. Chỉ tiêu đánh giá mức độ tự chủ tài chính của các trường Đại học công lập.	60
1.3.2.4. Tác động quản lý tài chính trong điều kiện tự chủ tại các trường Đại học công lập.....	60
1.4. Các nhân tố ảnh hưởng tới công tác quản lý tài chính tại các trường Đại học công lập trong điều kiện tự chủ.....	67
1.4.1. Các nhân tố khách quan	67

1.4.2.	<i>Các nhân tố chủ quan của các trường Đại học công lập</i>	69
1.5.	<i>Kinh nghiệm quản lý tài chính trong các trường Đại học công lập ở một số nước và bài học đối với ở Việt Nam.</i>	71
1.5.1.	<i>Kinh nghiệm ở một số nước</i>	71
1.5.1.1.	<i>Kinh nghiệm của Singapore</i>	70
1.5.1.2.	<i>Kinh nghiệm của Trung Quốc</i>	71
1.5.1.3.	<i>Kinh nghiệm của Nhật bản</i>	73
1.5.1.4.	<i>Kinh nghiệm của Hàn Quốc</i>	74
1.5.1.5.	<i>Kinh nghiệm của Thái Lan</i>	75
1.5.2.	<i>Bài học kinh nghiệm đối với các trường Đại học công lập tại Việt Nam</i>	76
	TIỂU KẾT CHƯƠNG 1	78
	CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ TÀI CHÍNH CỦA CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG LẬP TRỰC THUỘC BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO TẠI TP.HCM GIAI ĐOẠN 2011-2015	79
2.1.	<i>Khái quát một số nét cơ bản các trường Đại học công lập trực thuộc Bộ Giáo dục và Đào tạo trên địa bàn TP.HCM</i>	79
2.1.1.	<i>Trường Đại học Sư phạm TP.HCM</i>	79
2.1.2.	<i>Trường Đại học Luật TP.HCM</i>	80
2.1.3.	<i>Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật TP.HCM</i>	82
2.1.4.	<i>Trường Đại học Kinh tế TP.HCM</i>	84
2.2.	<i>Quản lý tài chính của các trường Đại học công lập trực thuộc Bộ Giáo dục và Đào tạo tại TP.HCM trong điều kiện tự chủ.</i>	85
2.2.1.	<i>Thực trạng công tác quản lý tài chính tại bốn trường Đại học công lập trực thuộc Bộ GD&ĐT trên địa bàn TP.HCM giai đoạn 2011-2015</i>	85
2.2.1.1.	<i>Quản lý nguồn kinh phí</i>	86
2.2.1.2.	<i>Quản lý các khoản chi</i>	98
2.2.1.3.	<i>Quản lý phân phối kết quả tài chính</i>	109
2.2.1.4.	<i>Quản lý thu nhập bình quân của cán bộ, GV giai đoạn 2011 - 2015</i>	114
2.2.2.	<i>Thực trạng về sử dụng các công cụ quản lý tài chính</i>	115
2.2.2.1.	<i>Công tác kế hoạch hóa tại các trường ĐHCĐ</i>	115
2.2.2.2.	<i>Quy chế chi tiêu nội bộ của các trường ĐHCĐ</i>	117
2.2.2.3.	<i>Công tác hạch toán kế toán tại các trường</i>	124
2.2.2.4.	<i>Bộ máy quản lý tài chính của các trường</i>	126
2.2.2.5.	<i>Hệ thống kiểm soát tài chính nội bộ và công khai tài chính</i>	126
2.2.2.6.	<i>Áp dụng mô hình thẻ bảng điểm cân bằng (BSC) trong quản lý tài chính của các trường Đại học công lập tại TP.HCM</i>	129

2.2.3. <i>Mức độ tự chủ tài chính của 04 trường ĐHCL trực thuộc Bộ GD&ĐT trên địa bàn TP.HCM</i>	132
2.3. <i>Đánh giá về cơ chế tự chủ tài chính và quản lý tài chính của các trường ĐHCL trực thuộc Bộ GD&ĐT trên địa bàn TP. HCM</i>	134
2.3.1. <i>Những kết quả đạt được</i>	134
2.3.2. <i>Những hạn chế của công tác quản lý tài chính tại 04 trường ĐHCL trực thuộc Bộ GD&ĐT trong điều kiện tự chủ</i>	138
2.3.3. <i>Nguyên nhân của những hạn chế trên</i>	142
TIỂU KẾT CHƯƠNG 2	145
CHƯƠNG 3. GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN CÔNG TÁC QUẢN LÝ TÀI CHÍNH TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG LẬP TRỰC THUỘC BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO TRÊN ĐỊA BÀN TP. HCM TRONG ĐIỀU KIỆN TỰ CHỦ	147
3.1. <i>Định hướng hoàn thiện quản lý tài chính tại 4 trường đại học công lập trực thuộc Bộ GD&ĐT tại TP Hồ chí Minh trong điều kiện tự chủ</i>	1476
3.2. <i>Các giải pháp hoàn thiện công tác quản lý tài chính tại các trường đại học công lập trực thuộc Bộ GD&ĐT trên địa bàn TP.HCM trong điều kiện tự chủ</i>	150
3.2.1. <i>Nhóm giải pháp về huy động các nguồn tài chính</i>	150
3.2.2. <i>Nhóm giải pháp về quản lý sử dụng tài chính hiệu quả và tiết kiệm</i>	155
3.2.3. <i>Nhóm giải pháp về phân phối các kết quả tài chính</i>	162
3.2.4. <i>Đổi mới việc áp dụng các công cụ quản lý tài chính</i>	163
3.2.4.1. <i>Hoàn thiện dự toán thu chi tài chính của nhà trường</i>	163
3.2.4.2. <i>Hoàn thiện quy chế CTNB</i>	167
3.2.4.3. <i>Hoàn thiện hệ thống kế toán quản trị trong nhà trường</i>	169
3.2.4.4. <i>Hoàn thiện công tác kiểm soát nội bộ</i>	171
3.2.4.5. <i>Hoàn thiện tổ chức bộ máy và nâng cao năng lực cán bộ quản lý tài chính</i>	175
3.2.4.6. <i>Áp dụng mô hình thẻ bảng điểm cân bằng trong thực hiện mục tiêu chiến lược của các trường đại học công lập</i>	176
3.3. <i>Kiến nghị với nhà nước</i>	178
TIỂU KẾT CHƯƠNG 3	184
KẾT LUẬN CHUNG	185
CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ	188
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	189
PHỤ LỤC: BÁO CÁO KẾT QUẢ KHẢO SÁT SINH VIÊN TỐT NGHIỆP CỦA TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM KỸ THUẬT TP.HCM NĂM 2016	197

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

ADB	Ngân hàng phát triển Châu Á
Bộ GD&ĐT	Bộ Giáo dục và Đào tạo
BSC	Thẻ bảng điểm cân bằng (Balanced Scorecard)
CBVC	Cán bộ viên chức
CSVC	Cơ sở vật chất
CTNB	Chi tiêu nội bộ
ĐH	Đại học
ĐHCL	Đại học Công lập
GDDH	Giáo dục đại học
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội
GV	Giảng viên
KHCN	Khoa học công nghệ
KBNN	Kho bạc Nhà nước
KSNB	Kiểm soát nội bộ
KT - XH	Kinh tế - xã hội
NCKH	Nghiên cứu khoa học
NSNN	Ngân sách nhà nước
QLTC	Quản lý tài chính
SNCL	Sự nghiệp công lập
SV	Sinh viên
TCTC	Tự chủ tài chính
TP.HCM	Thành phố Hồ Chí Minh
XDCB	Xây dựng cơ bản

DANH MỤC HÌNH, BẢNG, BIỂU ĐỒ

I. Danh mục hình		Trang
Hình 0.1:	Hiệu quả công tác quản lý tài chính	9
Hình 1.1:	Mô hình ứng dụng BCS tại các trường ĐHCL	42
Hình 1.2:	Mô hình quản lý tài chính trong điều kiện tự chủ tại các trường Đại học công lập	55
Hình 3.1:	Quy trình lập dự toán thu, chi theo kết quả đầu ra	166
II. Danh mục bảng		
Bảng 2.1:	Quy mô sinh viên và tỷ lệ giảng viên của trường Đại học Sư phạm TP.HCM giai đoạn 2010-2015	80
Bảng 2.2:	Quy mô sinh viên và tỷ lệ giảng viên của trường Đại học Luật TP.HCM giai đoạn 2010-2015	81
Bảng 2.3:	Quy mô sinh viên và tỷ lệ giảng viên của trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật TP.HCM giai đoạn 2010-2015	83
Bảng 2.4:	Quy mô sinh viên và tỷ lệ giảng viên của trường Đại học Kinh tế TP.HCM giai đoạn 2010-2015	84
Bảng 2.5:	Tổng hợp nguồn kinh phí huy động giai đoạn 2011-2015	86
Bảng 2.6:	Thứ tự ưu tiên ba nguồn thu lớn nhất của các trường năm 2015	92
Bảng 2.7:	Tổng hợp các khoản chi của bốn trường giai đoạn 2011-2015	98
Bảng 2.8:	Cân đối nguồn tài chính của bốn trường giai đoạn 2011-2015	110
Bảng 2.9:	Chi tiết trích quỹ cơ quan của bốn trường giai đoạn 2011-2015	112
Bảng 2.10:	Chi tiết chi từ quỹ cơ quan của bốn trường giai đoạn 2011-2015	113
Bảng 2.11:	Chi tiết thu nhập bình quân của bốn trường giai đoạn 2011-2015	114

Bảng 2.12:	Mức độ tự đảm bảo chi hoạt động thường xuyên của bốn trường giai đoạn 2011-2015	132
------------	---	-----

III. Danh mục biểu đồ

Biểu đồ 2.1:	Tổng nguồn kinh phí của bốn trường giai đoạn 2011-2015	87
Biểu đồ 2.2:	Nguồn kinh phí NSNN cấp cho bốn trường giai đoạn 2014-2015	88
Biểu đồ 2.3:	Tỷ lệ nguồn thu sự nghiệp so với tổng nguồn của bốn trường giai đoạn 2011 -2015	89
Biểu đồ 2.4:	Tổng nguồn thu sự nghiệp của bốn trường giai đoạn 2011-2015	90
Biểu đồ 2.5:	Biểu đồ phân bổ nguồn thu sự nghiệp của các trường năm 2015	91
Biểu đồ 2.6:	Cơ cấu các nguồn thu lớn của ĐH Sư phạm TP.HCM giai đoạn 2011-2015	93
Biểu đồ 2.7:	Cơ cấu các nguồn thu lớn của ĐH Luật TP.HCM giai đoạn 2011-2015	94
Biểu đồ 2.8:	Cơ cấu các nguồn thu lớn của ĐH Sư phạm Kỹ thuật TP.HCM giai đoạn 2011-2015	95
Biểu đồ 2.9:	Cơ cấu các nguồn thu lớn của ĐH Kinh tế TP.HCM giai đoạn 2011-2015	97
Biểu đồ 2.10:	Tổng chi của các trường giai đoạn 2011 - 2015	100
Biểu đồ 2.11:	Tỷ lệ các khoản chi của trường ĐH Sư phạm TP.HCM giai đoạn 2011-2015	100
Biểu đồ 2.12:	Tỷ lệ các khoản chi của ĐH Luật TP.HCM giai đoạn 2011-2015	102
Biểu đồ 2.13:	Tỷ lệ các khoản chi của ĐH Sư phạm Kỹ thuật TP.HCM giai đoạn 2011-2015	103
Biểu đồ 2.14:	Tỷ lệ các khoản chi của ĐH Kinh tế TP.HCM giai đoạn 2011-2015	104

Biểu đồ 2.15:	So sánh tỷ lệ chi thanh toán cá nhân của bốn trường giai đoạn 2011-2015	105
Biểu đồ 2.16:	So sánh tỷ lệ chi hàng hóa dịch vụ và nghiệp vụ chuyên môn của bốn trường giai đoạn 2011-2015	106
Biểu đồ 2.17:	So sánh tỷ lệ chi đầu tư tài sản của bốn trường giai đoạn 2011-2015	107
Biểu đồ 2.18:	So sánh tỷ lệ chi khác của bốn trường giai đoạn 2011-2015	108
Biểu đồ 2.19:	Tỷ trọng các khoản chi so với tổng chi của bốn trường năm 2015	109
Biểu đồ 2.20:	Chênh lệch thu chi của bốn trường giai đoạn 2011 - 2015	111